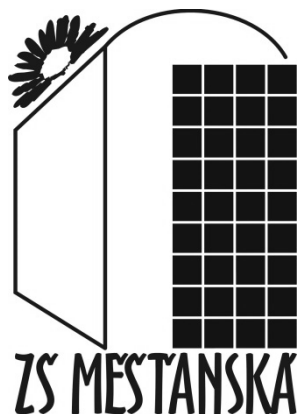

Základní škola Brno, Měšťanská 21, příspěvková organizace

Školní vzdělávací program pro školní družinu

při Základní škole Měšťanská 21, Brno, p. o.

č. j.: ZSM21 0497/2023

Brno 19. 5. 2023

Mgr. Petr Opletal
ředitel školy

ŠVP pro školní družinu je zpracován na dobu 4 let. Platnost tohoto dokumentu je od 19. 5. 2023 do 31. 8. 2025

Obsah:

1. Cíle vzdělávání mimo vyučování
2. Obsah a formy činnosti
3. Klíčové kompetence
4. Personální podmínky
5. Materiální podmínky
6. Ekonomické podmínky
7. Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví
8. Podmínky pro činnost žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných
9. Obsah RVP pro ŠD
10. Délka a časový plán vzdělávání
11. Podmínky přijímání uchazečů a podmínky průběhu a ukončování vzdělávání

Vzdělávání mimo vyučování – činnost ve školní družině, navazuje na školní vyučování a na výchovu v rodině. Vytváří prostor pro odpočinek, pohybově rekreační programy, rozvíjí dětskou tvořivost a fantazii, pěvecké, poslechové i taneční aktivity.

Prostřednictvím tohoto působení rozvíjí osobnost žáka, jeho výtvarné myšlení, smyslové vnímání, rozšiřuje okruh vědomostí, dovedností a pracovních návyků.

Zohledňuje aktivity a individuální přání žáků. Žák se učí překonávat obtíže, dodržovat pravidla při sportu a hrách, soucítit s druhým člověkem a snažit se pomoci v případě nutnosti.

1. Cíle vzdělávání mimo vyučování

Zájmové vzdělávání ve školní družině naplňuje svými specifickými prostředky obecné cíle vzdělávání dané školským zákonem. Jde zejména o rozvoj harmonicky rozvinutého člověka, který bude vybaven poznávacími a sociálními způsobilostmi, mravními a duchovními hodnotami pro osobní a občanský život, učení a poznání, na nichž je založena naše společnost, získávání schopnosti se projevat jako samostatná osobnost působící na své okolí. Doplňovat rodinnou výchovu a v úzké vazbě na ni pomáhat zajistit žákovi prostředí s dostatkem mnohostranných a přiměřených podnětů k jeho aktivnímu rozvoji. Školní družina umožňuje odpočinkové činnosti /klidové i aktivní/ a přípravu na vyučování.

- Rozvoj osobnosti člověka, získávání osobní samostatnosti
- Získání a doplnění všestranného přehledu v návaznosti na učivo 1. stupně
- Pochopení a uplatňování zásad demokracie

- Dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví
- Utváření vědomí národní a státní příslušnosti, ale i respekt k jiné etnické, kulturní nebo náboženské skupině
- Pochopení a uplatňování rovnosti mužů a žen ve společnosti
- Získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a jeho ochrana

2. Obsah a formy činnosti

Činnost ŠD zahrnuje zejména činnost pravidelnou, příležitostnou, odpočinkovou, režimové momenty, spontánní aktivity a přípravu na vyučování, sebeobslužné momenty.

Při realizaci činnosti ve ŠD vychovatelka uplatňuje:

- požadavek pedagogického ovlivňování volného času (navozování a motivace činnosti)
- požadavek dobrovolnosti
- požadavek zajímavosti
- požadavek citlivosti (činnost by měla navozovat kladné emoce)
- požadavek seberealizace

Školní družina umožňuje:

- činnosti pravidelné, které jsou dány týdenní skladbou zaměstnání, režimové momenty
- činnosti příležitostné /besedy, slavnosti, výlety, exkurze, divadlo, výstavy/, akce přesahující rámec jednoho oddělení
- činnosti průběžné – spontánní aktivity /klidová činnost, spontánní hry/
- odpočinkové /zájmové/ aktivity
- přípravu na vyučování

Základním prostředkem práce v družině je hra, která přináší kladné emoce, navozuje nové zážitky a využívá prvky zážitkové pedagogiky. Hra napomáhá rozvoji nejrůznějších složek osobnosti – samostatnosti, zodpovědnosti, sebepoznání, tvořivosti, rozhodnosti, schopnosti týmové spolupráce a taktickému myšlení. Nabízí množství cenných zpětných vazeb účastník poznává lépe vlastní osobnost i své místo ve skupině.

Strategií pedagogické práce je respektování požadavků pedagogiky volného času.

3. Klíčové kompetence

Klíčové kompetence jsou souhrn vědomostí, dovedností, schopností a postojů, které žáci získávají v průběhu několikaleté docházky do školní družiny. Prolínají se všemi činnostmi ve ŠD. Rozvíjení a vytváření klíčových kompetencí je dlouhodobý proces. Získané klíčové kompetence žák potřebuje pro svou osobní realizaci, k začlenění do společnosti a později i zaměstnání a odrážejí se i v projevovaných postojích.

3.1 Kompetence k učení

Žák se učí s chutí, práci dokončí, klade si otázky, hledá na ně odpověď, získané vědomosti dává do souvislostí, uplatňuje v praktických situacích a dalším učení, umí kriticky zhodnotit své výkony, klade si otázky a hledá na ně odpověď, všímá si souvislostí mezi jevy, samostatně pozoruje a

experimentuje, umí získávat vědomosti z různých zdrojů a pramenů, získané poznatky dává do souvislostí, zkušenosti uplatňuje v praktických situacích.

3.2 Kompetence k řešení problému

Žák si všímá dění okolo, snaží se řešit situace, při jejich řešení užívá logické, matematické, empirické postupy, chápe, že vyhýbání se řešení problémů nevede k cíli, započaté činnosti dokončuje, při řešení situací nachází shodné, podobné a odlišné znaky, hledá různé způsoby řešení problémů, je flexibilní, iniciativní a podnikavý.

3.3 Komunikativní kompetence

Žák ovládá řeč, vyjadřuje sdělení, myšlenky, otázky, odpovědi vhodně formulovanými větami, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými, dokáže promluvit na veřejnosti, účinně se zapojuje do diskuse, umí se vyjadřovat písemně, umí naslouchat, komunikuje kultivovaně.

3.4 Sociální a interpersonální kompetence

Žák se učí plánovat, organizovat a řídit, samostatně rozhoduje o svých činnostech, uvědomuje si, že za ně odpovídá a nese důsledky, projevuje ohleduplnost, citlivost, rozpozná nevhodné chování, nespravedlnost, agresivitu, šikanu, spolupracuje ve skupině, dokáže se prosadit i podřídit, přijmout kompromis, respektuje jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi.

3.5 Občanské kompetence

Žák se učí plánovat, organizovat, řídit a hodnotit, odhaduje rizika svých nápadů, odpovědně přistupuje k úkolům a povinnostem, uvědomuje si práva svá i druhých, dbá na své osobní zdraví i druhých, respektuje a posiluje sociální a kulturní prostředí, podílí se na rozvoji kvalitního životního prostředí

3.6 Kompetence k trávení volního času

Žák se orientuje v možnostech smysluplného trávení volného času, umí si vybrat zájmové činnosti dle vlastních dispozic, rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinách i individuálních činnostech, dokáže odmítnout nevhodnou nabídku k trávení volného času.

4. Personální podmínky

Vzdělávání mimo vyučování ve školní družině je organizována 6 vychovatelkami s pedagogickým vzděláním. Vedoucí vychovatelka celou činnost koordinuje a řídí, vede porady vychovatelek a metodické sdružení a pomáhá řešit případné problémy.

Vychovatelky jsou iniciátorkami a průvodci žáků při činnosti ŠD, které motivuje, navozuje, řídí a hodnotí. Vychovatelky podněcují v žácích přirozenou zvědavost a hravost, zájem o okolí, o sociální kontakty, chuť objevovat i odvahu se projevit.

Tým vychovatelek funguje na základě jasně vymezených a společně vytvořených pravidel.

Vychovatelky se dále vzdělávají a zvyšují si tak svoji odbornou kvalifikaci (tematicky zaměřené semináře, zdravotní a lyžařský kurz, inovační semináře, besedy s metodičkou, akreditované kurzy, samostudium a podobně). Úzce také spolupracují s třídními učiteli žáků, zástupkyní ředitele, ředitelkou školy a školní psycholožkou.

5. Materiální podmínky

Při základní škole pracuje 6 oddělení školní družiny, z toho tři jsou na budově Dvorecká a tři na budově Požární. Tři oddělení mají svoji vlastní třídu školní družiny, tři oddělení se střídají s kmenovou třídou.

Všechna oddělení jsou vybavena novým nábytkem vhodným do školní družiny a koberci. Na obou budovách je v družině k dispozici televize, DVD, video a kazetový a CD přehrávač, PC s připojením na internet a ve třídách i interaktivní tabule.

Ve školních budovách může družina používat všechny prostory, které pro svoji činnost potřebuje. U budovy na Požární je vybavena i prostorná školní zahrada. U budovy Dvorecká je k dispozici žákům školní dvůr s herními prvky. Všechny prostory, které žáci pro svoji činnost využívají, splňují bezpečnostní i hygienické normy dle platných předpisů a odpovídají potřebám žáků mladšího školního věku. Účastníci jsou vedeni k šetrnému zacházení s vybavením. Vybavení oddělení se průběžně doplňuje novými hrami, didaktickým a výtvarným materiálem, sportovním vybavením. K dispozici je knihovna ŠD, vychovatelky mohou ke své práci využívat i knihovnu ZŠ. Vychovatelky a žáci se podílejí na vytvoření příjemného a estetického prostředí.

6. Ekonomické podmínky

Školní družina při základní škole je organizována za úplaty. Výši příspěvku upravuje zvláštní směrnice. Úplata je stanovena podle Vyhlášky o zájmovém vzdělávání ze dne 9. 2. 2005 Sb.z. č. 74/2005 §14 v platném znění.

- výše úplaty:
příspěvek na jednoho účastníka umístěného v družině činí 200 Kč na jeden měsíc
- úhrada úplaty:
na základě dohody s vedením ZŠ uhradí rodiče pololetně 1 000 Kč. Podrobně je tato úplata rozepsána ve zvláštní Směrnici, která je součástí Vnitřního řádu ŠD
Každý rok mají všechna oddělení možnost doplnit družiny novými hrami a ostatním materiálem, který je pro činnost družiny potřebný.

7. Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví ve školní družině

Režim žáků ŠD je dán režimem uvedeným ve Vnitřním řádu ŠD.

Vychovatelky je při organizování činnosti ve školní družině povinna přihlížet k základním fyziologickým potřebám žáků a vytvářet podmínky pro jejich zdravý psychický a sociální vývoj a pro předcházení sociálně patologických jevů. Zároveň musí zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví žáků a poskytovat žákům nezbytné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví. Řídí se závěry z vyšetření PPP, spolupracuje s asistenty pedagoga a zohledňuje speciálně vzdělávací

potřeby žáků. Vnitřní organizací ŠD je zajištěno, aby v daný okamžik počet žáků ve škole na jednoho pracovníka nepřesáhl 30 a mimo areál školy 25.

Podmínky pro hygienické a bezpečné působení ŠD:

- vhodná struktura režimu žáků v družině s dostatkem relaxace a aktivního pohybu dané režimem družiny a skladbou zaměstnání
- vhodný stravovací a pitný režim / podle věkových a individuálních potřeb žáků /
- zdravé prostředí užívaných prostorů družiny – podle platných norem
- ochrana žáků před úrazy
- pravidelná kontrola prostor a zařízení z hlediska bezpečnosti účastníků
- dostupnost prostředků první pomoci, kontaktů na lékaře či jiné speciální služby, praktická dovednost vychovatelek poskytovat první pomoc
- dodržování epidemiologických opatření nařízené vládou nebo Krajskou hygienickou stanicí

Psychosociální podmínky:

- klidné prostředí a příznivé sociální klima – otevřenost a partnerství v komunikaci, úcta, tolerance, uznání, empatie, spolupráce a pomoc druhému, sounáležitost s oddělením ŠD a školou
- respekt k potřebám jedince a jeho osobním problémům, činnost vycházející ze zájmu žáků a osvojování si toho, co má pro žáky praktický smysl a vede k praktické zkušenosti, sledování všestranného prospěchu žáka jako hlavního článku veškeré pedagogické činnosti
- věková přiměřenost a motivující hodnocení – respekt k individualitě žáka, jeho hodnocení v souladu s individuálními možnostmi a individuálním pokrokem, dostatečná zpětná vazba
- ochrana žáků před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy
- vytváření podmínek pro spoluúčast žáků na životě školy a ŠD, která přechází do modelu demokratického společenství – budování komunity na principech svobody, odpovědnosti, stability společných pravidel, spravedlnosti, spolupráce
- včasná informovanost žáků i jejich rodičů o činnosti ŠD a jejím vnitřním životě

8. Podmínky pro činnost žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných

Zájmové vzdělávání nabízí prostor pro integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (žáci se specifickými poruchami učení, žáci zrakově a sluchově postižení, s poruchami chování, s tělesným postižením a zdravotním znevýhodněním, se sociálním znevýhodněním, cizinci s jazykovou bariérou). Vychovatelky ŠD jsou plně kvalifikovány a mají zkušenosti se vzděláváním žáků s poruchami chování a vývojovými poruchami učení. Žákům se individuálně věnují, vhodným přístupem v nich podporují kladné stránky jejich osobnosti. Spolupracují s třídními učiteli, respektují pokyny školských poradenských zařízení. Úzká spolupráce se zákonnými zástupci zdravotně znevýhodněných žáků je samozřejmostí. Činnost je přizpůsobena podle stupně a charakteru jejich znevýhodnění. Integrace má formu individuální a skupinovou. Při integraci účastníků zájmového vzdělávání se speciálními vzdělávacími potřebami je upřednostňována forma individuální s využitím individualizace a diferenciací pedagogických postupů. Individuální

vzdělávání navazuje na nastavená podpůrná opatření ve vyučování a v souladu s doporučením ŠPZ. V případě doporučení ŠPZ pro personální podporu ve školní družině, je v oddělení s vychovatelkou při přímé pedagogické činnosti, přítomen asistent pedagoga.

Školní družina ukazuje připravenost zařízení zejména v oblastech personální, technické, materiální a organizační.

Oblast personální:

- dostatečné zajištění aktivit
- odbornost pedagogických pracovníků

Oblast technická:

- snadný přístup

Oblast materiální:

- vybavenost zařízení speciálními didaktickými a kompenzačními pomůckami

Oblast organizační:

- vymezení forem integrace
- spolupráce se zákonnými zástupci
- využití poradenské pomoci školy

Pro rozvoj talentovaných jedinců nabízí školní družina další doplňkové aktivity v oblastech jejich zájmů, jako například:

- vhodné zájmové aktivity zaměřené na rozvoj tvořivosti, vztahů a sociální a emocionální inteligence
- zařazení účastníků do aktivit určených vyšším věkovým skupinám
- odbornou připravenost pedagogických pracovníků
- spolupráci se školským poradenským zařízením a školou

9. Obsah RVP pro ŠD

Školní družina vychází a navazuje na kapitolu Člověk a jeho svět, která je stanovena pro 1. stupeň ZŠ.

Toto téma se dále dělí na:

- I. Místo, kde žijeme*
- II. Lidé kolem nás*
- III. Lidé a čas*
- IV. Rozmanitosti přírody*
- V. Člověk a jeho zdraví*

10. Délka a časový plán

Školní vzdělávací program je stanoven na období jednoho vzdělávacího cyklu na budovách, tedy na období 4 let. ŠVP obsahuje program činnosti na dobu jednoho vzdělávacího cyklu. Vychází z místních podmínek, popsány jsou konkrétní činnosti, které vychovatelka sama vybírá podle skladby vlastního oddělení a aktuálního složení žáků, s nimiž pracují. Program činnosti je operativní, lze kreativně reagovat na možné měnící se podmínky. A ropojovat či přesouvat témata během dlouhodobé docházky účastníků do školní družiny.

1. Provozní dobu ŠD stanovil ředitel školy takto: ranní provoz 6:30 –7:40 hod, odpolední provoz 11:40 –16:30 hod, v pátek do 16.00 hod.
2. Účastníci ranní družiny zazvoní u vchodových dveří do budovy na příslušný zvonek ŠD, kde si je recepční převezme. Po převlečení v šatně samostatně přicházejí do ranní družiny. V 7:40 hod účastníci samostatně odchází do výukových učeben, kde zodpovědnost za ně přebírá dozorující učitel.
3. Po skončení vyučování v 11:40 hod nebo v 12:35 hod si účastníky ŠD přebírají vychovatelky jednotlivých oddělení družiny a přecházejí s nimi do svých kmenových učeben družiny a podle stanoveného rozpisu odcházejí na oběd. Účastníci jsou poučeni o bezpečnosti, dodržování hygienických návyků a vhodném chování ve školní jídelně.
4. Do 13.00 hod probíhají v družině sebeobslužné činnosti a režimové momenty. Od 13:00 –13:45 hod probíhají v družině průběžné činnosti, relaxace a individuální hry. Od 13:45 – 15:00 hod probíhají v družině zájmové vzdělávací činnosti dané ŠVP pro ŠD. Ty se mohou měnit podle ročních období, splňují psychohygienické požadavky odvozené od denního a týdenního biorytmu účastníků. V čase do 13:30 hod je vhodné, aby si, dle potřeby, zákonní zástupci vyzvedávali žáky z ŠD.
5. V době mezi od 13:30 – 15:00 hod mohou činnosti probíhat i venku – na školní zahradě, hřišti a v blízkém okolí školy, formou pohybových aktivit. Účastníci se na tento pobyt venku převlékají v družině do sportovního oblečení, které je vhodné podepsat či jinak označit a je uloženo na vyhrazeném místě. V případě nepříznivého počasí je v jednotlivých odděleních stanoven náhradní program v prostorách školy.

Z organizačních důvodů je nutné účastníky vyzvedávat vždy do 13:30 hod anebo až od 15:00 hod do ukončení provozní doby (16.30 hod, v pátek 16.00 hod). V této době probíhá odpočinková činnost a je umožněna příprava na vyučování.

Provozní doba školní družiny na budově Požární

---

pondělí	6. 30 - 7. 40	11. 40 - 16. 30
úterý	6. 30 - 7. 40	11. 40 - 16. 30
středa	6. 30 - 7. 40	11. 40 - 16. 30
čtvrtek	6. 30 - 7. 40	11. 40 - 16. 30
pátek	6. 30 - 7. 40	11. 40 - 16. 00

Provozní doba školní družiny na budově Dvorecká

---

pondělí	6. 30 - 7. 40	11. 40 - 16. 30
úterý	6. 30 - 7. 40	11. 40 - 16. 30
středa	6. 30 - 7. 40	11. 40 - 16. 30
čtvrtek	6. 30 - 7. 40	11. 40 - 16. 30
pátek	6. 30 - 7. 40	11. 40 - 16. 00

Časový plán jednotlivých oddělení ŠD je v každém školním roce obnoven podle rozvrhu tříd.

Provoz družiny ve dnech ředitelského volna a prázdnin je zajištěn pouze v případě minimálně 10 zapsaných účastníků na den. Případné odhlášení musí proběhnout 3 dny před plánovaným provozem. V opačném případě provoz družiny nebude. Zájem zjišťují vychovatelky 14 dní před ředitelským volnem. Přihlásit účastníka do družiny na dobu vedlejších prázdnin může zákonný zástupce nejpozději 14 dní předem, a to písemnou formou v deníčku ŠD. V době hlavních – letních prázdnin, po domluvě se zřizovatelem, provoz družiny není. Škola v té době, podle svých možností, může pro žáky 1. stupně zřídit na určitou dobu příměstský tábor.

Každé pozdní vyzvednutí účastníka ze školní družiny po provozní době nebo po ukončení akce ŠD bude zaevidováno v Deníku pozdních odchodů s přesným časem a podpisem vyzvedávajícího. V případě, že k tomu bude docházet opakovaně, více jak třikrát, bude o tom informováno vedení školy. Po prověření důvodů může být účastník vyloučen ze školní družiny.

Účastníka nelze z ŠD uvolnit po telefonické domluvě, ani SMS zprávy.

Účastníka nelze fyzicky předat žádné jiné osobě, pokud k tomu zákonný zástupce nedá předem písemný souhlas.

Pravidelné akce: standardní činnosti v oddělení s přihlášenými účastníky a zájmové kroužky.

Vychovatelky sestavují jednotlivé typy práce s žáky do týdenních rozvrhů. Přitom dbají, aby se prostřídaly různé aktivity (odpočinkové, rekreační, zájmové a přípravy na vyučování)

Příležitostné akce: přesahují rámec jednoho oddělení. Jedná se o různé výlety, exkurze, návštěvy výstav, turnaje, zábavná odpoledne, besídky atd.

Spontánní aktivity: příležitost k činnostem podle vlastního přání. Jsou zahrnuty do denního režimu oddělení (např. hry ranní družiny, odpolední klidové činnosti, hry při pobytu venku)

Individuální: vytváření podmínek pro individuální rozvoj nadání žáků, pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a pro práci s žáky mimořádně nadanými.

11. Podmínky přijímání uchazečů a podmínky průběhu a ukončování vzdělávání

Přijetí účastníka k docházce do družiny rozhoduje na základě písemné přihlášky ředitel školy. Vyplněnou přihlášku odevzdá zákonný zástupce podle platných Pravidel, která jsou součástí Vnitřního řádu.

Zákonní zástupci účastníka přihlášeného k pravidelné docházce do družiny sdělí vychovatelce rozsah docházky účastníka, způsob odchodu účastníka z družiny, kontakt na osobu, kterou je možno sehnat v případě, kdy účastníka nevyzvednou oprávněné osoby v provozní době ŠD. Tyto údaje jsou zaznamenány na Zápisním lístku. Podle potřeby se mohou během roku aktualizovat. Odhlášení účastníka ze ŠD lze pouze písemnou formou na určeném tiskopise, potvrzený zákonným zástupcem.

Příloha: Tematické rozčlenění obsahové činnosti ŠD

Brno 19. 5. 2023

Vypracovala: Renata Vlčková
vedoucí vychovatelka ŠD

Všichni zaměstnanci školy byli s dokumentem seznámeni dne 19. 5. 2023